

Ozir po svetu. Moč rusovske armade.

(Dalje in konec.)

2. Na suhem.

Vojska na suhem obstoji iz dveh delov: 1. iz redne in 2. iz neredne.

Redna vojska se razdeli: 1) v veliko gibljivo armado, in 2) v stanovitno za domačo službo.

Vojska neredna obstoji: 1) Iz Kozakov, 2) iz družih narodov (Tatarov, Čerkesov, Čečencev, Nogajcev, Lesginov, Baškurov, Meščerakov, Buretov in Tonguzov) po kozaško izurjenih.

1. Vse vojske gibljive je: enajst oddelkov iz 96 polkov pešcev, 64 polkov konjkov, z 125½ baterijami, 8 čet saperjev in 4 škadroni ježnih inženirjev.

2. Vojske redne za domačo potrebo: a) 190 aktivnih čet pešcev, 10 škadronov jezdic, 192 topov; b) začasno poslovenih invalidov itd., skupaj 209.800 mož. Redne vojske zamore Rusko še čez milion na noge spraviti.

3. V neredni vojski je: a) Kozakov 131 stotin kavalerije, 33 batalionov, 28 baterij, skupaj 126.000 mož; b) 2 škadrona Tatarov v gardi, 2 čete in 7 škadron Muzelmanov kavkaških in zakavkaških, 1 stotina Baškurov, in 5 stotin Buretov.

Redna vojska.

A. Velka gibljiva armada je sestavljena iz 11 oddelkov. Ti so: oddelk garde, oddelk granatnikov, 6 oddelkov pešcev in 3 rezervni oddelki jezdnih.

Oddelk pešni pomeni na Ruskem to, kakor v vojski Napoleonovi, oddelki jezdnih so podobni jezdni oddelkom Napoleonovim, oddelk garde in granatnikov sta izbranca iz vojske in najlepša; gardni oddelk ima 12 čet manj kot drugi oddelki pešni; oddelk garde obseže tudi nekoliko neredne vojske.

Vsak oddelk ima svoje inženirje, oddelk dragonski in rezerva garde tudi inženirje na konjih.

Šest oddelkov pešnih je jedro gibljive armade; oddelki garde granatnikov z jezdicami so rezerva pešnih oddelkov.

V oddelku garde je 12 polkov pešcev, četa finskih strelcev, četa saperjev garde, 9 polkov granatnikov, 4 polki strelcov. — Dalje 12 polkov ježnih z jezdnicami pionirji, 4 polki oklepnikov, 1 polk granatnikov, 1 polk dragonov, 2 polka hulanov, 2 polka huzarjev, 2 polka Kozakov; dalje dve diviziji Kozakov po 2 škadrona, 2 škadrona Tatarov in pol škadrona žandarjev. — Poslednjič pešni delostrelci z 72 topovi, jezdnih z 44 in eno raketo baterio.

Oddelk granatnikov ima 9 polkov granatnikov, 3 polke karabinov, 1 četo strelcev, 1 četo saperjev; dva polka hulanov in dva huzarjev. Pešci imajo 96 in jezdicami 16 topov.

Oba tadva oddelka ležita v Petrogradu in njega okolici. Med šestero oddelkov pešcev šteje vsak 6 polkov pešcev, 6 polkov strelcev po 4 čete, četo strelcev in saperjev. — Dalje 2 polka hulanov, 2 polka huzarjev. — Slednjič imajo pešci 96 in jezdicami 16 topov.

Od teh oddelkov storijo prvi štirje poljsko armado pod poveljstvom kneza Paskieviča; peti oddelk stoji ob bregovih črnega morja, in šesti okoli Moskve.

Pervi in drugi jezdnih oddelki imata po 8 polkov (4 polke oklepnikov in 4 hulanov). Tretji oddelk (dragonski) ima 8 polkov dragonov po 10 škadronov, razun divizije jezdnih pionirjev po dva škadrona. Topov imajo 96 (12 baterij).

Ti konjki leže v Ukrajni okoli Hersona in Harkova.

Vse te vojske skupaj je 700.000 mož.

B. K vojski, ki čuje nad mirom in redom in

leži po mestih za posadko, bojuje na Kavkazu, opravlja vradne službe itd. se štejejo posadne čete, katerih je 50; potem čete kavkaške, katerih je 47, 12 čet finlandskih, 10 orenburških, 15 sibirskih. Potem oddelki veteranov, invalidov, vojaških rokodelcev itd., vsih 910 stotin, slednjič oddelk žandarmerije in deržavnih stražnikov.

Vojska na Kavkazu je posebno vredjena in stori sedmi pešni oddelk; ima 120 čet, 10 škadronov in 180 topov; v rezervi 18 čet, 1 škadron z rezervami rednih čet.

Te vojske je čez 300.000 mož. Tedaj skupaj gibljive vojske 1.000.000.

Izredna vojska.

A. Kozaki, ki stojijo po celotnem jugu Ruskega od Donave do črnega morja, Kavkaza in odtod po malem do Kamčatke. So naslednji:

Kozaki danski štejejo 58 ježnih polkov po 6 stotin z 14 ježnimi baterijami. (Dva polka sta pristeta h gardi.) Vsih 348 stotin ima 112 topov.

Kozaki azovski so najurniši mornarji na črnem morji, imajo 30 čolnov topniških in se štejejo k vojni sili na morji.

Kozaki podonavski. Dva polka po 6 stotin, vsih 12 stotin šteje 1740 mož.

Kozaki černomorski. Ti štejejo 12 polkov, 2 stotini se štejejo med gardo, 9 čet strelcev, imajo tri baterije ježne in eno pešno. Vseh 9 čet in 74 stotin ima 32 topov.

Kozaki kavkaški, katerih je 18 polkov na konjih, imajo 3 ježne baterije; jeden polk služi za stražo carevo in drugi pešnim oddelkom na Poljskem.

Kozaki uralski; jih je 12 polkov po 5 stotin jezdnic.

Kozaki orenburški; jih je 10 polkov s tremi ježnimi baterijami; skupaj 60 stotin in 24 topov.

Kozaki sibirski na meji, jih je 9 polkov s tremi ježnimi baterijami.

Kozaki sibirski po mestih, katerih je 8 pešnih polkov. Kozaki astrahanski 8 polkov z 1 baterio.

Kozaki zabajkalski na kitajski meji: 8 stotin. Skupaj: 131 polkov ježnih, 33 čet pešnih, 28 baterij topov: razun topničarjev, katerih je 93.200 mož na konjih in 33.000 pešcev.

B. Narodi po kozaško izurjeni so: Tataři krimski, davajo škadron h gardi.

Narodi kavkaški, zmed katerih se nabira: jeden škadron garde za carevo stražo, ki se imenujejo Čerkesi, dalje jeden polk po šest škadronov za poljsko vojsko, jeden polk pešnih strelcev gruzinskih na kordonu proti Lesghincem. Skupaj 2 četi, 7 škadronov.

Baškiri in Meščeraci, se štejejo h kozakom orenburškim. Obstojijo iz 10 polkov ježnih. V letu 1813 jih je mnogo bilo na Nemškem.

Bureti in Tonguzi, pet polkov ježnih, ki se štejejo med Kozake zabajkalske. („Slov. Nov.“)

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Gorice je kmetijska družba naznanje dala krajnski, da 3. dan novembra po sklepu občnega zbora se bo odperla razstava kmetijskih pridelkov in obertniškega blaga v hiši barona Degracia v kosarinskih ulicah Nr. 105. Razun nedelj bo do konca novembra vsaki dan od 11. do 4. ogled te razstave vsakemu poštenemu človeku brez plačila pripuščen proti temu, da si vstopni list popred v ravno tisti hiši dobi, — le prve 3 dni se bo po 6 kraje. vhodnine plačevalo.

Iz Postojne 19. oktobra. M. Po dolgi dolgi suši ni zdaj dežja pri nas ne konca ne kraja, senožeti

in polja v dolinah stojé čez in čez pod vodo, in če deževno vreme še kaj časa terpi, se je v Planini, kjer našo vodo večidel v 8 ali 9 duhéh prejmejo, nove povodnji bati, ktera le počasi odtekati zamore po zlo zabasanih jarkih. Ker sem že z vremenom svoj dopis začel, vam moram še žalostno pa čudno novico povedati, da tisti dan (26. sept.) pretečenega mesca, ko je letos po Krajskem prvi sneg padel, je pri nas vreme še huji vihralo in sicer tako, da je en kmet iz Ternj iz gojzda domú gredé medpotoma zmerznil. — Čudili smo se unidan v nekterih časnikih brati, da se železnica iz Ljubljane v Terst sila naglo in ročno izdeluje. Verjamemo, da na družih mestih, — od naše okolice ne moremotega rêči; na tako imenovani Unški višavi poleg ceste proti Planini dela scer majhna pešica delavcov, al gotovo 4 milje dalje ni celó nobenega sledú, da bi se kaj delalo. V predorih (tunelih) pa grejo nek dela jederno od rok.

Iz Dola na Dolenskem. Tudi k nam je zlagana novica „iz Kroke od 5. oktobra“ dospela, da je 25. septembra Fr. Mladič, učitelj v Kropi, umrl. Naj v prihodnje tisti pisavec za svoje pisanje zajema iz bolj verjetnega in bolj poštenega vira, kakor je ta bil, da mora prejšnji učitelj umreti, ako drug na njegovo mesto pride! Hvala Bogu! jez sim živ in zdrav na Dolu *).

Sterneno žito je tukaj slabo doneslo, ker spervega ga je suša zlo osmodila in na to toča pobila. To zgubo poverniti, je vinska terta sosebno v Ravnski in Moravski gori nad faro sv. Križa zdravo in bogato grojzde obrodila in tako up pred kratkem zlo žalostnih kmetičev al zdaj veselih vinčarjev vzdignila, da se bodo s hvaležnim srcem tistega predobrega očeta spomnili, kteri po svojih nezmernih potih človeštvo vedno modro vlada. Z Bogom! Fr. Mladič, učitelj.

Iz Ljubljane. Po sklepu obénega zbora je kmetijska družba po vis. c. k. deželnem poglavarstvu vis. c. k. ministerstvu notrajnih oprav prošnjó predložila: naj bi državna vlada po vsih deželah cesarstva asekuracijo zoper škodo ognja in toče v svoje roke vzeti blagovolila, in z ozirom na veliko nemarnost mnogih gospodarjev in velike iz tega izvirajoče nadloge ukazala, da vsak hišni posestnik in gruntni gospodar se mora zavarovati. Po odpisu vis. c. k. ministerstva notrajnih oprav, ki ga je kmetijska družba 18. dan t. m. prejela, ni pripustljivo ne prvo ne drugo. Kar točjó asekuracijo sosebno vtiče, ktero je tudi vis. c. k. deželno poglavarstvo zagovarjalo, je slavno ministerstvo kmet. družbi odgovorilo, da bi bila taka prisiljena naprava, ako bi jo vlada tudi pripravljena bila v svoje roke vzeti, s takimi težavami v izpeljavi in s tolikimi dostikrat pravičnimi pritožbami sklenjena, da bi koristna reč, namest prikupiti se pri ljudéh, si še le veliko sovražnikov na glavo nakopala. Tudi je toča nadloga, ktera po legi in podnebnih razmerah enakejšer vsako leto zadeva, druge skor nikoli. Silno teško bi bilo tedaj brez pravičnih pritožb določiti: koliko bi imel ta, koliko uni v to napravo vsako leto odrajtovati. Nadlogam taci uim bi se dalo le z napravo vzajemnih asekuracij (wechselseitiger Assekuranz-Gesellschaften) pomagati, ktere se dajo le tadaj vstanoviti, ako dosti podučeno ljudstvo se samo po sebi zadovoljno združi v take koristne naprave“.

Iz Ljubljane. „Laib. Zeitung“ je po gotovi iz-

*) Akoravno se včasih naključí, da živega človeka za umerlega razglase, je vendar očitne graje vredno, ako se to pod na pósodo vzetim imenom po sleparsko zgodí, kakor se je tukaj zgodilo. Vred.

vedbi naznanila unidan sedanje število prebivavcov Ljublj. mesta, ktero znese 20.074. V letu 1851 jih je bilo le 17.501; v dvéh letih se je tedaj pomnožilo za 2500; lepo število! Dobro opominja gosp. pisatelj: naj bi tega resničnega števila ne prezirali možje, ki nove mesto- in krajopisja izdajajo, po kterih ima Ljubljana še zmiraj 12.000 duš, kakor jih je imela anno 1! — Dobroznani slovenski pisatelj in izverstni zgodovinar gosp. Terdina, je prišel na Varaždinski gimnazij za suplenta. — Marljivi gosp. Andrej Fleischman je popisal v nemškem časniku zoologiško-botaniškega družtva rastline, ki poleg železnice od Ljubljane v Celj ob hribih in po dolinah rastejo, in tako pripomogel k znanju te znamenite poti v rastlinoslovskem obziru.

Novičar iz mnogih krajev.

22. dan t. m. je došel presvilli cesar iz Munskovega spet na Dunaj. — Med austrijsko in prusko državo je colna pogodba sklenjena. — Vsim županom je došel ukaz, v svoji okolici ogledati gasivne naprave in na znanje dati njih stan višji gosposki. — Svetli nadvojvoda Maksimilian je revnim prebivavcem otokov Lisa in Komisa 1000 fl. srebra proti temu podaril, da se ima od 1. grudna začemši vsacemu revnemu vsak dan gorka jed podajati, fajmoštri tistih sosesek pa imajo vsacih 14 dni dolični gosposki stan ubozih naznanjati. — V nekterih podonavskih krajih je toliko vina, da se vedro po 1 fl. do 1 fl. 12 kr., boljši sorta pa po 2 do 3 fl. prodaja. — Po Teržaškem kupčijskem listu od 22. t. m. je bila cena kave in cukra pri starem, turšica spet enmalo dražji, pšenica pri starem, pavola dražji, olje in svila nižji. — V Gradcu cvetê divji kostanj vnovič. — V Virovitici na Horvaškem imajo čveteronožnega petelina, ki ima v Zagrebški muzej priiti. — V Kuravi, mali vasi na Českem, je v neki hiši nedavnej hudo strašilo; dekla rêče gospodinji, da je straha, ki je že 125 let v vicah, slišala govoriti in da ne bo pred jenjalo strašiti, preden ne bo sedanja gospodinja tistih dvojihih pernic nji dala, ki ju je strah, pred 125 leti gospodar te hiše, neki siroti obljubil. Žandarji, ki so že marsikterega straha vpokojili, so tudi tega duha kmalo zasačili, — bil je goljufna dekla sama, ktero so berž izročili sodnii. — Iz Turčije še ni nič gotovega; v pondelj je pretekel od Turka Rusu določeni čas. V Carigradu leži zapisanik odpert, v kterega se dajejo prostovoljni vojaki zapisovati; ker si upajo s samimi prostovoljci in brambovcí novo armado od 150.000 vojakov nabrati, pravijo, da ne bo treba po stari navadi profetovega bandera, kot klica na vojsko, razpeti. Rusovska armada si napravlja okoli mesta Bukarešta zimske stanovanja; so pa te stanisa (bordeji) podzemelske globoke in štirvoglatne jame, pokrite s terstikami; v strehi ste dvé luknji: skozi eno se lazi v jamo in vùn, skozi drugo pa gré svetloba noter in dim vùn. Nekdaj so tudi Vlaši v tacihi pohištvihi stanovali. Rusovski menhi prerokujejo sila ostro zimo, da bo Donava terdo zamerznila in rusovska armada gladko pot imela v cesarstvo nevernikov. — Na Francoskem je vlada spet zasledila zaroto zoper cesarja, v samem Parizu so jih te dni zaperli blizo 600 iz stranke ljudovlade in kraljeve (orleanistov). — Tudi v Turinu na Sardinskem je 18. t. m. rogovillila množica in zabavljala ministru Cavour-u zavolj dragine; pa za pretvezo dragine so bili nek drugi prekucijski nameni skriti. Vlada je kmalo zaterla nepokoje, in od mnogih strani se pošiljajo ministru pomilavne in zahvalne pisma, da je vničil naklep.